



**Commentariorvm, Ac Dispvationvm In Primam Partem
Sancti Thomæ Tomvs ...**

Complectens Quæstiones à XXVII. vsque ad LXIV. & à Quæstione CVI.
vsque ad CXIV.

Vázquez, Gabriel

Antverpiæ, 1620

Spiritus S. à filio non procedere Græci dogmatizant. c. 1.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-81000](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-81000)

manere dicitur, cum tamen à Patre procedat. Dicitur etiam Spiritus sanctus in Filio quiescere, vel sicut amor amantis quiescit in amato: vel quantum ad humanam naturam Christi, propter id, quod scriptum est, Ioan. 1. Super quem videris spiritum descendentem, & manentem super eum, hic est qui baptizat.

Ad quintum dicendum, quod verbum in diuinis, non accipitur secundum similitudinem verbi vocalis, à quo non procedit spiritus: quia sic tantum metaphoricè diceretur, sed secundum similitudinem verbi mentalis, à quo amor procedit.

Ad sextum dicendum, quod per hoc quod Spiritus sanctus perfectè procedit à Patre, non solum non superfluum est dicere, quod Spiritus sanctus procedat à Filio, sed omnino necessarium: quia vna virtus est Patris, & Filij. Et quicquid est à Patre, necesse est esse à Filio, nisi proprietati filiationis repugnet. Non enim Filius est à se ipso, licet à Patre.

Ad septimum dicendum, quod Spiritus sanctus distinguatur personaliter à Filio in hoc, quod origo vnius distinguitur ab origine alterius. Sed ipsa differentis originis est per hoc, quod Spiritus sanctus est solum à Patre, Spiritus sanctus vero à Patre, & Filio. Non enim aliter processiones distinguuntur: sicut supra ostensum est.

Conclusio est, Spiritus sanctus procedit non solum à Patre, sed etiam à Filio. Circa quam grauis nobis cum Græcis controuersia est.

DISPUTATIO CXLVI.

An Spiritus sanctus procedat à Patre, & Filio.

Spiritus sanctum à Filio non procedere Græci dogmatizant, cap. 1.

Hic error ex Scriptura refellitur, cap. 2.

Spiritus à Filio procedere definitum est ab Ecclesia, cap. 3.

Vbi addita fuerit primum symbolum Nicæno particula, Filioque, cap. 4.

Spiritus sanctum à Filio procedere docuerunt grauiissimi Patres Ecclesiæ Græcæ, cap. 5.

Eadem veritas ostenditur ex Patribus, qui dixerunt Spiritum sanctum esse à Patre per Filium, cap. 6.

Obligunt nobis Græci aliquos Patres Orientis, cap. 7.

CAPVT I.

Spiritus sanctum à Filio non procedere Græci dogmatizant.

Petrulga hæresis Græcorum, quæ ad nostra usque tempora peruenit, est, Spiritum sanctum à solo Patre procedere: quis tamen primus quidem si fides adhibenda est Epistolæ Iustiniani, quæ habetur in V. Concilio generali, Macedonius videtur esse, inquit enim de eo Iustinianus, Macedonius autem spirat à Patre solo Spiritum sanctum.

am. Verum quidam recentiores Theologinon sine probabilitate putant, literam illam mendosam esse, & pro, spirat, legendam esse, separat, cum enim hic Macedonius cum Arrianis sentiret, Filium, & Spiritum sanctum non esse eiusdem substantiæ cum Patre, sed similes, vt disput. 105. cap. 1. & 100. cap. 2. dictum est, & huius sententiæ etiam fuit Eunomius, vt ibidem retulimus, fortassis cum illo docuit id, quod commemorat Basil. lib. 2. aduersus Eunomium, propè finem: Eunomius enim ita dicebat: Si è creaturis subuebatur aliquis ad substantiæ comprehensionem, intelligit Filium ingentis, (id est Patris) esse facturam, vngenti vero Paracletum. Dicebat ergo Eunomius Spiritum sanctum esse factum à Filio, sed non à Patre, idè contra illum infert Basilus in hæc verba: Quo pacto autem diuindere Spiritum à Deo, non habet manifestum periculum? Et paulo infra: At hic in destructionem maiestatis Domini nostri Iesu Christi, à Patre quidem Spiritum remouet. Sic igitur fortassis Macedonius separabat Spiritum à Patre solo, cum dicebat, eum à Patre non procedere, sed à Filio: nam eius dicitur esse Spiritus, à quo procedit: ergo si à Patre non procederet, non diceretur illius esse, ac proinde ab eo separaretur. Ceterum siue hoc ita sit, siue ille fuerit alius Macedonius ab illo, qui Arrianus fuit; siue Arrianus ille vtrumque errorem variis temporibus docuerit, vt solet accidere, hæretici enim in varios colores errorum in dies mutantur, nihil horum certo constare potest.

Primus igitur author huius erroris, quem de Spiritu sancto nunc Græci sequuntur, absque vlla controuersia fuit Theodoretus, dum adhuc Nestorianus esset, vt constat ex impugnatione 9. anathematismi Concilij Alexandrini apud Cyillum in lib. ad Enoptiu. Extat etiam in Concilio Ephesino nuper per nostrum Theodorum Peltanum translatus in 2. tomo, cap. 37. Symbolum quoddam Nestorianorum, (nam, & Theodoretum multi sequebatur) in quo definitur, Spiritum sanctum nec esse à Filio, nec per Filium, sicut Theodoretus affirmabat. Atque idè merito S. Thom. in hoc artic. ad 2. huius symboli faciens mentionem dixit, hunc errorem primum à Nestorianis fuisse introductum. Sed cum Theodoretus à Concilio Ephesino esset anathematizatus, & ea, quæ contra Cyillum, & anathematismos prædictos scripsit, essent damnata, paulo post resipuit, & in Concilio Chalcedonen. ad communicationem Ecclesiæ, & ad patrem Catholicorum, receptus est. Quocirca hic error, quem obiter docuit, cum alio, qui præcipuus erat de Christi persona, omnino eo tempore videtur extinctus.

Porro, quo tempore, aut quis postea eum in Ecclesiâ Græcâ suscitauerit, non satis compertum est. Nonnulli arbitrantur tempore Pipini patris Caroli Magni iterum pullulasse. Nam vt refertur Amoinus, seu Annonius lib. 4. de gestis Francorum, cap. 67. Abbas Vpergensis, Sigibertus, Ado Viennen. & Regino in suis Chronicis, sub anno 766. Pipinus Rex Concilium Provinciale conuocauit in villam Gentiliacensem, vt quæstionem de Trinitate inter Græcos & Latinos definiret, quæ fuisse de processione Spiritus sancti, verosimile est, quia non videtur alia vquam quæstio de Trinitate suborta, quæ inter omnes Græcos, & Latinos versaretur: erroribus enim aliis Græcorum circa Trinitatem multi Latini consenserunt. Quare qui

